

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2020. július 16.*

„Előzetes döntéshozatal – A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség – Menekültpolitika – A nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárások – 2013/32/EU irányelv – 14. és 34. cikk – Azon kötelezettség, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy számára lehetőséget biztosítsanak személyes meghallgatásra az elfogadhatatlanságot megállapító határozat meghozatala előtt – A kötelezettségnek az elsőfokú eljárás során történő megsértése – Következmények”

A C-517/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság, Németország) a Bírósághoz 2017. augusztus 28-án érkezett, 2017. június 27-i határozatával terjesztett elő a

Milkiyas Addis

és

a Bundesrepublik Deutschland

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: E. Regan tanácselnök, I. Jarukaitis, Juhász E., M. Ilešić (előadó) és C. Lycourgos bírák,

főtanácsnok: G. Hogan,

hivatalvezető: M. Krausenböck tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2020. január 15-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- M. Addis képviseletében K. Müller Rechtsanwältin,
- a Bundesrepublik Deutschland képviseletében M. Henning és A. Horlamus, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviseletében: kezdetben J. Möller, T. Henze és R. Kanitz, később: J. Möller és R. Kanitz, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német.

- a belga kormány képviselőjében M. Jacobs, C. Van Lul, C. Pochet és F. Bernard, meghatalmazotti minőségben,
- a cseh kormány képviselőjében M. Smolek, J. Vlácil és A. Brabcová, meghatalmazotti minőségben,
- a francia kormány képviselőjében D. Colas, E. de Moustier és E. Armoët, meghatalmazotti minőségben,
- a magyar kormány képviselőjében Fehér M. Z., Tornyai G. és Tátrai M. M., meghatalmazotti minőségben,
- a holland kormány képviselőjében M.K. Bulterman és C.S. Schillemans, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében C. Ladenburger és M. Condou-Durande, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2020. március 19-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló, 2005. december 1-jei 2005/85/EK tanácsi irányelv (HL 2005. L 326., 13. o.; helyesbítés: HL 2006. L 236., 35. o.) 12. cikke (1) bekezdésének és a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 180., 60. o.; helyesbítés: HL 2016. L 198., 50 o.; a továbbiakban: eljárási szöveg) 14. cikke (1) bekezdésének az értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet a Milkiyas Addis és a Bundesrepublik Deutschland (Németországi Szövetségi Köztársaság) között a Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (szövetségi bevándorlási és menekültügyi hivatal, Németország; a továbbiakban: Hivatal) által hozott, az érdekelt számára a menedékjog biztosítását megtagadó határozat jogszerűsége tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2005/85 irányelv

- 3 A 2005/85 irányelv célja az 1. cikke szerint a menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó eljárások minimumszabályainak a megállapítása volt.
- 4 Ezen irányelv „Személyes meghallgatásra beidézt személyek” című 12. cikke a következőket írta elő:
„(1) Mielőtt az eljáró hatóságok határozatot hoznak, a menedékkérő számára lehetővé kell tenni, hogy a menedékjog iránti kérelmét személyes meghallgatás során terjessze elő egy, a nemzeti jog értelmében a meghallgatás levezetésére jogosult személy előtt.

[...]

(2) A személyes meghallgatás mellőzhető az alábbi esetekben:

- a) az eljáró hatóságnak elegendő bizonyíték áll a rendelkezésére ahhoz, hogy elismerő határozatot hozzon; vagy
- b) az eljáró hatóság már meghallgatta a kérelmezőt annak érdekében, hogy [...] segítséget nyújtson a kérelmezőnek kérelme benyújtásához, és az ehhez szükséges lényegi információk előterjesztéséhez; vagy
- c) az eljáró hatóság a kérelmező által szolgáltatott információk teljes körű vizsgálata alapján megállapította, hogy a kérelem megalapozatlan azokban az esetekben, amelyekre a 23. cikk (4) bekezdésének a), c), g), h) és j) pontjaiban foglalt körülmények vonatkoznak.

(3) A személyes meghallgatás mellőzhető akkor is, ha az észszerűen nem kivitelezhető, különösen, ha az illetékes hatóságnak az a véleménye, hogy a kérelmező rajta kívül álló tartós ok miatt alkalmatlan a meghallgatásra, vagy nincs meghallgatható állapotban. Kétség esetén a tagállamok orvosi, vagy pszichológusi igazolást követelhetnek meg.

Amennyiben a tagállam az e bekezdésre való hivatkozással nem hallgatja meg a kérelmezőt [helyesen: a kérelmezőt, vagy adott esetben az eltartottat], észszerű erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy a kérelmező vagy az eltartott további információkat tudjon szolgáltatni.

(4) E cikk alapján a személyes meghallgatás mellőzése nem akadályozhatja az eljáró hatóságot a menedékjog iránti kérelemre vonatkozó határozat meghozatalában.

(5) A személyes meghallgatás a (2) bekezdés b) pontja és c) pontja, valamint a (3) bekezdés alapján való elmaradása nem befolyásolhatja hátrányosan az eljáró hatóság határozatát.

(6) Tekintet nélkül a 20. cikk (1) bekezdésében foglaltakra, a tagállamok a menedékjog iránti kérelemre vonatkozó határozat meghozatala során figyelembe vehetik azt a tényt, hogy a kérelmező nem jelent meg a személyes meghallgatáson, kivéve, ha alapos okkal szolgál távolmaradására.”

- 5 Az említett irányelv „Elfogadhatatlan kérelmek” című 25. cikkének (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezett:

„A tagállamok e cikk értelmében elfogadhatatlannak minősíthetik a menedékjog iránti kérelmet, ha:

- a) kérelmező részére más tagállam már menekültstátuszt adott;

[...]”

Az eljárási irányelv

- 6 Az eljárási irányelv átdolgozta a 2005/85 irányelvet.

- 7 Az eljárási irányelv (16), (18), (22), (29) és (32) preambulumbekkezdésének szövege a következő:

„(16) Elengedhetetlen, hogy valamennyi nemzetközi védelem iránti kérelemmel kapcsolatos határozatot a tények alapján, továbbá első fokon olyan hatóságok hozzák meg, amelyek személyzete a nemzetközi védelemmel kapcsolatos területen megfelelő tudással rendelkezik, vagy az ehhez szükséges képzésben részesült.

[...]

- (18) A tagállamoknak és a nemzetközi védelmet kérelmezőknek egyaránt az áll érdekében, hogy a megfelelő és teljes körű vizsgálat lefolytatásának sérelme nélkül a nemzetközi védelem iránti kérelmek ügyében a lehető legrövidebb időn belül határozat szülessen.

[...]

- (22) Továbbá, a tagállamoknak és a kérelmezőknek egyaránt érdekében áll, hogy a nemzetközi védelmi igényeket már első fokon pontosan felismerjék. [...]

[...]

- (29) Egyes kérelmezőknek különleges eljárási garanciákra lehet szükségük, például életkoruk, nemük, szexuális irányultságuk, nemi identitásuk, fogyatékosságuk, súlyos betegségük, mentális zavarai vagy az általuk elszenvedett kínzás, nemi erőszak vagy bármely egyéb súlyos pszichikai, fizikai vagy szexuális erőszak következményei miatt. A tagállamoknak törekedniük kell arra, hogy a különleges eljárási garanciákat igénylő kérelmezőket még az elsőfokú határozathozatal előtt beazonosítsák. [...]

[...]

- (32) A nő és férfi kérelmezők közötti tényleges egyenlőség biztosítása céljából a vizsgálati eljárásokat nemek szerint kell differenciálni. A személyes meghallgatásokat különösen olyan formában kell megszervezni, amely mind a nő, mind a férfi kérelmezők számára lehetővé teszi, hogy beszámolhassanak a korábbi nemi alapú üldöztetésük során átélt megpróbáltatásairól. [...]

- 8 Az eljárási irányelv célja az 1. cikke értelmében a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 337., 9. o.; helyesbítések: HL 2017. L 167., 58. o. és HL 2019. L 19., 20. o.) szerinti nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárások megállapítása.

- 9 Az eljárási irányelv 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

- b) »nemzetközi védelem iránti kérelem« vagy »kérelem«: harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy által valamely tagállamnál előterjesztett olyan védelem iránti kérelem, amely menekült jogállás vagy kiegészítő védelmi jogállás kérelmezéseként értelmezhető, és amelynek kapcsán a kérelmező nem kéri kifejezetten egy más jellegű, a [2011/95] irányelv hatálya alá nem tartozó olyan védelem biztosítását, amelynek megadását külön kell kérelmezni;

[...]

- f) »eljáró hatóság«: kvázi bírói testület vagy közigazgatási szerv, amely a tagállamban a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálására és annak tárgyában elsőfokú határozat meghozatalára hatáskörrel rendelkezik;

[...]”

- 10 Az eljárási irányelv „Hatáskörrel rendelkező hatóságok” című 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok valamennyi eljárásra kijelölnek egy eljáró hatóságot, amely ezen irányelv rendelkezései szerint felelős a kérelmek megfelelő vizsgálatáért. A tagállamok biztosítják, hogy a fenti hatóság megfelelő eszközökkel – ideértve kellő számú szakszeméllyel – rendelkezzen ahhoz, hogy ezen irányelvvel összhangban elláthassa feladatait.

[...]

(3) A tagállamok biztosítják, hogy az (1) bekezdésben említett eljáró hatóság megfelelően képzett személyzettel rendelkezzen. [...] Az ezen irányelv alapján a kérelmezők meghallgatását végző személyeknek általánosságban ismerniük kell azokat a problémákat, amelyek hátrányosan befolyásolhatják a kérelmezőnek a meghallgatásban történő részvételre való képességét, például fel kell tudniuk ismerni a kérelmező esetleges korábbi kínzására utaló jeleket.

[...]”

- 11 Az eljárási irányelv „Alapelvek és garanciák” című II. fejezete tartalmazza az irányelv 6–30. cikkét.

- 12 Ezen irányelv „A kérelmezőket megillető garanciák” című 12. cikke az alábbiakat mondja ki:

„(1) Tekintettel a III. fejezetben megállapított eljárásokra, a tagállamok valamennyi kérelmező számára biztosítják az alábbi garanciákat:

[...]

b) szükség esetén tolmácsolást kell biztosítani a kérelmező számára ügyének a hatáskörrel rendelkező hatóságokhoz való beterjesztéséhez. A tagállamok legalább abban az esetben szükségesnek tekintik e szolgáltatások nyújtását, amikor a kérelmezőt a 14–17. és 34. cikk szerinti meghallgatásra idézik be, és a megfelelő kommunikációt e szolgáltatás nélkül nem lehet biztosítani. [...]

[...]”

- 13 Az említett irányelv „Személyes meghallgatás” című 14. cikke a következőket írja elő:

„(1) Mielőtt az eljáró hatóságok határozatot hoznak, a kérelmező számára lehetővé kell tenni, hogy nemzetközi védelem iránti kérelmét személyes meghallgatás során terjessze elő egy, a nemzeti jog értelmében a meghallgatás levezetésére jogosult személy előtt. A nemzetközi védelem iránti kérelem érdemét érintő személyes meghallgatásokat az eljáró hatóság személyzetének kell levezetnie. Ez a bekezdés nem érinti a 42. cikk (2) bekezdésének b) pontját.

Amennyiben nagy számú harmadik országbeli állampolgár, illetve hontalan személy egyidejűleg kérelmez nemzetközi védelmet, ami a gyakorlatban lehetetlenné teszi, hogy az eljáró hatóság időben lefolytassa minden egyes kérelem érdemi tartalmáról a meghallgatásokat, a tagállamok előírhatják, hogy e meghallgatások lefolytatásában ideiglenesen más hatóság személyzete is részt vehet. Ilyen esetekben az említett másik hatóság személyzetét előzőleg megfelelő képzésben részesítik, [...]

[...]

(2) A kérelem érdemét érintő személyes meghallgatás mellőzhető az alábbi esetekben:

a) az eljáró hatóságnak elegendő bizonyíték áll rendelkezésére ahhoz, hogy elismerő határozatot hozzon a menekült jogállás tekintetében; vagy

- b) az eljáró hatóság véleménye szerint a kérelmező rajta kívül álló tartós ok miatt alkalmatlan a meghallgatásra, vagy nincs meghallgatható állapotban. Kétség esetén az eljáró hatóság egészségügyi szakembert kér fel annak megállapítására, hogy a kérelmezőt a személyes meghallgatásra alkalmatlanná vagy képtelenné tevő állapot átmeneti vagy tartós.

Amennyiben a b) pont alapján vagy adott esetben [helyesen: adott esetben az eltartottal] nem folytatják le a kérelmező személyes meghallgatását, észszerű erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy a kérelmező vagy az eltartott további információkat tudjon szolgáltatni.

(3) E cikk alapján a személyes meghallgatás mellőzése nem akadályozhatja az eljáró hatóságot a nemzetközi védelem iránti kérelemre vonatkozó határozat meghozatalában.

(4) A személyes meghallgatás (2) bekezdés b) pontja alapján való elmaradása nem befolyásolhatja hátrányosan az eljáró hatóság határozatát.

(5) Eltekintve a 28. cikk (1) bekezdésében foglaltaktól, a tagállamok egy a nemzetközi védelem iránti kérelemre vonatkozó határozat meghozatala során figyelembe vehetik azt a tényt, hogy a kérelmező nem jelent meg a személyes meghallgatáson, kivéve, ha alapos okkal szolgál távolmaradására.”

- 14 Ugyanezen irányelv „A személyes meghallgatásra vonatkozó követelmények” című 15. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A személyes meghallgatásra főszabály szerint a családtagok jelenléte nélkül kerül sor, kivéve, ha az eljáró hatóság úgy ítéli meg, hogy a megfelelő vizsgálathoz szükséges a családtagok jelenléte is.

(2) A személyes meghallgatást olyan körülmények között kell lefolytatni, amelyek biztosítják a megfelelő titoktartást.

(3) A tagállamok megfelelő intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy a személyes meghallgatásra olyan körülmények között kerüljön sor, amelyekben a kérelmezők átfogóan előadhatják kérelmük benyújtásának okait. Ennek érdekében a tagállamok:

- a) biztosítják, hogy a meghallgatást végző személy képes legyen a kérelem háttérében álló személyes és általános körülmények figyelembevételére, ideértve a kérelmező kulturális gyökereit, nemét, szexuális irányultságát, nemi azonosságát vagy kiszolgáltatott helyzetét is;
- b) lehetőség szerint biztosítják, hogy a kérelmezőt azonos nemű személy hallgassa meg, amennyiben ezt kéri, kivéve, ha az eljáró hatóság okkal feltételezi, hogy ezen kérés oka nem az, hogy a kérelmezőnek nehézséget jelentene kérelmének indokolását érthető módon előadni;
- c) olyan tolmácsot választanak ki, aki képes megfelelően kommunikálni a kérelmezővel és a meghallgatást végző személlyel. A kommunikáció nyelveként a kérelmező által előnyben részesített nyelvet kell választani, kivéve, ha van más olyan nyelv is, amelyet észszerűen feltételezhetően megért, és amelyen érthetően képes kommunikálni. Lehetőség szerint a tagállamok a kérelmezővel azonos nemű tolmácsot biztosítanak, amennyiben ezt kéri, kivéve, ha az eljáró hatóság okkal feltételezi, hogy e kérés oka nem az, hogy a kérelmezőnek nehézséget jelentene kérelmének indokolását érthető módon előadni;
- d) biztosítják, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelem érdemi részéről szóló meghallgatást végző személy ne viseljen katonai vagy rendészeti egyenruhát;
- e) biztosítják, hogy a kiskorúakkal végzett meghallgatások gyermekbarát módon történjenek.

(4) A tagállamok szabályozhatják azokat a feltételeket, amelyek mellett harmadik személyek részt vehetnek a személyes meghallgatáson.”

15 Az eljárási irányelvnek „Az elsőfokú eljárások” című III. fejezete tartalmazza az irányelv 31–43. cikkét.

16 Az említett irányelv „Elfogadhatatlan kérelmek” című 33. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok e cikk értelmében csak akkor minősíthetik elfogadhatatlannak a nemzetközi védelem iránti kérelmet, ha:

a) a kérelmező részére más tagállam már nemzetközi védelmet biztosított;

[...]”

17 Ugyanezen irányelv „Az elfogadhatósági meghallgatás különös szabályai” címet viselő 34. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok lehetővé teszik a kérelmezők számára, hogy mielőtt az eljáró hatóság határozatot hozna egy nemzetközi védelem iránti kérelem elfogadhatóságáról, kifejtsek nézeteiket a 33. cikkben említett okok sajátos körülményeire történő alkalmazásáról. E célból a tagállamok személyes meghallgatást végeznek a kérelem elfogadhatóságának elbírálása céljából. A tagállamok ez alól csak a 42. cikkel összhangban, az ismételt kérelmek esetében tehetnek kivételt.

[...]

(2) A tagállamok előírhatják, hogy az eljáró hatóságtól eltérő hatóság személyzete folytassa le a nemzetközi védelem iránti kérelem elfogadhatóságával kapcsolatos személyes meghallgatást. Ilyen esetekben a tagállamok biztosítják, hogy e személyzet előre megkapja a szükséges alapképzést, különösen a nemzetközi emberi jogi normák, az uniós menekültügyi vívmányok és a meghallgatási technikák tekintetében.”

18 Az eljárási irányelv „Fellebbezési eljárások” című V. fejezete egyetlen rendelkezésként tartalmazza ezen irányelv „A hatékony jogorvoslathoz való jog” című 46. cikkét, amely a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják a kérelmezők részére a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jogot az alábbiakkal szemben:

- a) a nemzetközi védelem iránti kérelem ügyében hozott határozat tárgyában, beleértve, ha a határozat:
 - i. a menekült jogállás és/vagy kiegészítő védelmi jogállás tekintetében megalapozatlannak ítéli a kérelmet;
 - ii. a 33. cikk (2) bekezdése alapján a kérelem elfogadhatatlanságát állapítja meg;

[...]

(3) Az (1) bekezdésnek való megfelelés érdekében a tagállamok biztosítják, hogy a hatékony jogorvoslat mind a tények, mind a jogi szempontok teljes körű és *ex nunc* megvizsgálását tartalmazza [...].

[...]”

- 19 Az eljárási irányelv 51. cikkének (1) bekezdése a következőket mondja ki:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az 1–30. cikknek, a 31. cikk (1), (2) és (6)–(9) bekezdésének, a 32–46. cikknek, a 49. és 50. cikknek és az I. mellékletnek 2015. július 20-ig megfeleljenek. E rendelkezések szövegét haladéktalanul megküldik a Bizottságnak.”

- 20 Ezen irányelv 52. cikkének első bekezdése értelmében:

„A tagállamok az 51. cikk (1) bekezdésében meghatározott törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket alkalmazzák a 2015. július 20-tól kezdve vagy annál korábban benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelmekre és nemzetközi védelem visszavonására irányuló eljárásokra. A 2015. július 20. előtt benyújtott kérelmekre és az említett időpont előtt kezdeményezett, a menekült jogállás visszavonására irányuló eljárásokra a [2005/85] irányelv szerint elfogadott törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések irányadók.”

- 21 Az eljárási irányelv 53. cikkének első bekezdése a következőket írja elő:

„A [2005/85] irányelv 2015. július 21-ével hatályát veszti az ezen irányelv hatálya alá tartozó tagállamok tekintetében, a II. melléklet B. részében az irányelv nemzeti jogba történő átültetésére vonatkozóan meghatározott határidőkkel kapcsolatos tagállami kötelezettségek sérelme nélkül.”

- 22 Az eljárási irányelv az 54. cikke első bekezdésének megfelelően az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lépett hatályba, amire 2013. június 29-én került sor.

A német jog

- 23 Az Asylgesetz (a menedékjogról szóló törvény) alapügyben szóban forgó tényállásra alkalmazandó változata (a továbbiakban: AsylG) 24. §-ának (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A [Hivatal] megállapítja a tényállást és összegyűjti a szükséges bizonyítékokat. [...] A [Hivatal] a külföldi személyt személyesen meghallgatja. A [Hivatal] eltekinthet a meghallgatástól, ha el kívánja ismerni a külföldi személy menedékjogát, vagy ha a külföldi személy biztonságos harmadik ország területéről utazott be az ország területére [...]”

- 24 Az AsylG „Elfogadhatatlan kérelmek” című 29. §-ának (1) bekezdése a következőket írja elő:

„A menedékjog iránti kérelem elfogadhatatlan, ha

[...]

(2) a külföldi személy részére egy másik uniós tagállam már nemzetközi védelmet biztosított [...]

[...]”

- 25 Az AsylG 77. §-a (1) bekezdésének első mondata a következőképpen rendelkezik:

„A jelen törvény hatálya alá tartozó jogvitákban a bíróság a legutolsó tárgyalás időpontjában fennálló ténybeli és jogi helyzetet veszi alapul; tárgyalás tartása nélküli határozathozatal esetén a határozatnak a határozathozatal időpontjában fennálló helyzeten kell alapulnia.”

- 26 A Verwaltungsverfahrensgesetz (a közigazgatási eljárásról szóló törvény, a továbbiakban: VwVfG) 46. §-a a következőket írja elő:

„Nem érvénytelen közigazgatási határozat megsemmisítése [...] kizárólag azon az alapon nem kérhető, hogy a határozatot az eljárás, az alakítás vagy az illetékesség megsértésével hozták meg, amennyiben a jogsértés nem befolyásolta az adott kérdésben történő határozathozatalt.”

- 27 A Verwaltungsgerichtsordnung (a közigazgatási peres eljárásról szóló törvény) 86. §-ának (1) bekezdése kimondja:

„A bíróság a tényállást hivatalból vizsgálja; az érintett személyekkel ennek során egyeztetni kell. A bíróságot nem kötik a beadványok vagy az érintettek bizonyításfelvételre vonatkozó indítványai.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 28 Az alapeljárás felperese, aki nyilatkozata szerint eritreai állampolgár, 2011 szeptemberében utazott be Németországba, és ott menekült jogállás iránti kérelmet nyújtott be. Az ujjai megcsonkítása miatt az Eurodac-adatbázisba való betekintés első lépésben nem eredményezhetett azonosítást.
- 29 Míg az alapeljárás felperese egy 2011. december 1-jén tartott meghallgatás során azt közölte, hogy korábban nem ment másik tagállamba, a 2012 júniusában levett ujjlenyomatai vizsgálata nyilvánvalóvá tette, hogy 2009-ben már nyújtott be menedékjog iránti kérelmet Olaszországban. Az érintett visszavétele iránti kérelemre az illetékes olasz hatóságok 2013. január 8-án azt a választ adták, hogy az érintett Olaszországban menekült jogállást kapott, így mivel a menekültügyi eljárás lezárult, visszavétele csak a visszafogadási megállapodás, nem pedig az egy harmadik ország állampolgára által a tagállamok egyikében benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2003. február 18-i 343/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 50., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 109. o.) alapján képzelhető el. 2013. február 26-án az említett olasz hatóságok tájékoztatták a Bundespolizeipräsidentumot (szövetségi rendőrségi hivatal, Németország), hogy engedélyezték az alapeljárás felperesének Olaszországba való visszatérését.
- 30 2013. február 18-i határozatában a Hivatal egyrészt megállapította, hogy mivel az alapeljárás felperese Németországba biztonságos harmadik országból, nevezetesen Olaszországból utazott be, Németországban nem jogosult menedékjogra, másrészt pedig elrendelte az olasz határra való kitoloncolását.
- 31 2013. április 15-i ítéletével a Verwaltungsgericht Minden (mindeni közigazgatási bíróság, Németország) elutasította az e határozattal szemben benyújtott keresetet.
- 32 2016. május 19-i ítéletével az Oberverwaltungsgericht Münster (münsteri közigazgatási felsőbíróság, Németország), amely előtt az alapeljárás felperese fellebbezést nyújtott be, hatályon kívül helyezte az olasz határra való kitoloncolást, a fellebbezést az ezt meghaladó részében azonban elutasította. E bíróság kifejtette, hogy a németországi menedékjogot jogszerűen tagadták meg az érintettől, mivel „biztonságos harmadik országból” – a jelen esetben Olaszországból – érkezett, ahol nem áll fenn annak veszélye, hogy az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény 3. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmódnak lesz kitéve. Ezzel szemben az említett bíróság megállapította, hogy az olasz határra való kitoloncolás jogellenes volt, mivel nem nyert bizonyítást, hogy az Olasz Köztársaság továbbra is kész visszavenni az alapeljárás felperesét az olasz hatóságok által részére kiállított tartózkodási engedély és úti okmány 2015. február 5-i lejártát követően.

- 33 Az alapeljárás felperese felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő ezen ítélettel szemben a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság, Németország) előtt. Többek között azt állítja, hogy a 2013. február 18-i határozat meghozatala előtt a Hivatal nem tekinthetett volna el a személyes meghallgatásától. Ezenkívül, mivel egy másik tagállamban elismerték menekültként, és mivel nem hoztak a 2005/85 irányelv 25. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján elfogadhatatlanságot megállapító határozatot, a nemzetközi védelem iránti kérelmét nem lehetett volna elutasítani azzal az indokkal, hogy biztonságos harmadik országból utazott be Németországba.
- 34 A Németországi Szövetségi Köztársaság úgy véli, hogy az alapeljárás felperesének menedékjog iránti kérelme jelenleg mindenképpen elfogadhatatlan az AsylG 29. §-a (1) bekezdésének 2. pontja alapján, amelynek tartalma – egy olyan helyzet tekintetében, amelyben a kérelmezőt már elismerték menekültként egy másik tagállamban – megfelel a 2005/85 irányelv 25. cikke (2) bekezdése a) pontjának és az eljárási irányelv 33. cikke (2) bekezdése a) pontjának, amely annak helyébe lépett. Szerinte az alapeljárás felperesének meghallgatására vonatkozó kötelezettséget nem sértették meg, mivel a 2005/85 irányelv 12. cikkének (4) bekezdése alapján a személyes meghallgatás e rendelkezés szerinti esetekben való mellőzése nem akadályozta meg az illetékes hatóságot abban, hogy a menedékjog iránti kérelemről határozzon.
- 35 A Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) megállapítja, hogy a Hivatal nem tagadhatta meg az elé terjesztett menedékjog iránti kérelem megvizsgálását amiatt, hogy az alapeljárás felperese biztonságos harmadik országból érkezett. Mivel ugyanis a nemzeti jogot az uniós jognak megfelelően kell értelmezni, valamely biztonságos harmadik ország csak olyan állam lehet, amely nem uniós tagállam. Azt kellene tehát meghatározni, hogy az alapeljárásban vitatott határozat tekinthető-e olyan elutasító határozatnak, amely a menedékjog iránti kérelemnek az AsylG 29. §-a (1) bekezdésének 2. pontja szerinti elfogadhatatlanságán alapul.
- 36 Ebben az összefüggésben a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) úgy véli, hogy meg kell határozni, hogy milyen következményekkel jár az ilyen elfogadhatatlansági határozat jogszerűsége tekintetében a 2005/85 irányelv 12. cikkének (1) bekezdése által előírt kötelezettség megsértése, amely szerint a nemzetközi védelmet kérelmező személy számára biztosítani kell a személyes meghallgatás lehetőségét, amennyiben a kérelmezőnek lehetősége van arra, hogy a jogorvoslati eljárásban ismertesse az elutasító határozatnak ellentmondó valamennyi körülményt, és ezek a körülmények nem vezethetnek ezen érdemi határozat jogi indokok miatt történő módosításához. E bíróság többek között megjegyzi, hogy a Hivatal az alapügy tárgyát képező határozatot anélkül hozta meg, hogy előzetesen meghallgatta volna az érdekeltet az olasz hatóságok által közölt tényekről, illetve a menedékjog iránti kérelmének tervezett elutasításáról.
- 37 A Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) megjegyzi, hogy a Hivatal által választott eljárás megsértette a 2005/85 irányelv 12. cikkében előírt, az alapeljárás felperese személyes meghallgatására vonatkozó kötelezettséget, mivel az e rendelkezésben foglalt egyik kivétel sem alkalmazható a jelen ügyben. Ugyanez a helyzet az eljárási irányelv 14. cikke és 34. cikke (1) bekezdése alkalmazásának esetén. Meg kell tehát határozni, hogy a 2005/85 irányelv 12. cikkének (2) és (3) bekezdésében, valamint az eljárási irányelv 14. cikkének (2) bekezdésében előírt kivételek kimerítőek-e, vagy hogy a tagállamok eljárási autonómiájára tekintettel, az uniós jog elismeri-e, hogy a tagállamok más kivételeket is előírhatnak.
- 38 A Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) e tekintetben kifejti, hogy a VwVfG 46. cikke szerint a meghallgatás elmulasztása csak kisebb szabálytalanság, ha nyilvánvaló, hogy e mulasztás egyáltalán nem hatott ki az adott határozat érdemére. A jelen esetben ez a helyzet, mivel az AsylG 29. §-a (1) bekezdésének 2. pontja szerinti elfogadhatatlanságot megállapító határozat mérlegelést nem engedő jogkörben hozott határozat, amelynek keretében a Hivatal és a közigazgatási bíróságok kötelesek hivatalból megvizsgálni a szóban forgó ügyet, és megvizsgálni a jogszabály alkalmazásának valamennyi feltételét, ideértve az íratlan feltételeket is. Következésképpen, és figyelembe véve a közigazgatási bíróságok által végzett teljes körű bírósági felülvizsgálatot, valamint azt

a tényt, hogy e bíróságok maguk biztosítják a kérelmezők számára a meghallgatáshoz való jogot, a személyes meghallgatásnak a közigazgatási eljárás során való mellőzését ellensúlyozza a későbbi bírósági eljárás során tartott meghallgatás.

- 39 E körülmények között a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Ellentétes-e a[z eljárási] irányelv 14. cikke (1) bekezdésének első mondatával, illetve az azt megelőző [2005/85] irányelv 12. cikke (1) bekezdésének első mondatával az olyan nemzeti rendelkezés alkalmazása, amely szerint a[z eljárási] irányelv 33. cikke (2) bekezdésének a) pontjában, illetve az azt megelőző [2005/85] irányelv 25. cikke (2) bekezdésének a) pontjában biztosított szélesebb felhatalmazás átültetésével az eljáró hatóság által elfogadhatatlannak minősített menedékjog iránti kérelem elutasítása során a kérelmező személyes meghallgatásának elmaradása nem vezet e határozat meghallgatás hiányában való megsemmisítéséhez, ha a kérelmezőnek a jogorvoslati eljárásban lehetősége van előadni az elfogadhatatlanságról szóló határozatnak ellentmondó valamennyi körülményt, és ezen érvelésének figyelembevételével sem hozható eltérő határozat?”

A Bíróság előtti eljárás

- 40 A kérdést előterjesztő bíróság azt kérte, hogy a Bíróság a jelen ügyben az eljárási szabályzata 105. cikkének (1) bekezdése szerinti gyorsított eljárást alkalmazza. Kérelme alátámasztása érdekében lényegében azzal érvelt, hogy abból az előfeltevésből kell kiindulni, hogy a Hivatal és a német közigazgatási bíróságok előtt jelenleg több ezer olyan eljárás van folyamatban, amelyekben legalábbis részben ugyanazok a kérdések merülnek fel, mint amelyeket a jelen előzetes döntéshozatalra utalás keretében felvetettek, és amelyeket ezen előzetes döntéshozatalra utalás miatt nem tudnak véglegesen eldönteni.
- 41 Az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdéséből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérelmére vagy kivételesen hivatalból a Bíróság elnöke az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően dönthet úgy, hogy az előzetes döntéshozatal tekintetében az említett eljárási szabályzat rendelkezéseitől eltérve gyorsított eljárást alkalmaz, ha az ügy jellege megköveteli, hogy elbírálására a lehető legrövidebb időn belül kerüljön sor.
- 42 A jelen ügyben 2017. szeptember 13-án a Bíróság elnöke az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően úgy döntött, hogy elutasítja a kérdést előterjesztő bíróságnak a jelen ítélet 40. pontjában említett kérelmét. E döntést az a tény indokolta, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott ok – amelyre ugyanez a bíróság a 2019. március 19-i Ibrahim és társai ítélet (C-297/17, C-318/17, C-319/17 és C-438/17, EU:C:2019:219) alapjául szolgáló ügyekben is hivatkozott – nem volt alkalmas annak bizonyítására, hogy az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdésében meghatározott feltételek teljesülnek a jelen ügyben (lásd ebben az értelemben: a Bíróság elnöke 2017. július 14-i Ibrahim és társai végzése, C-297/17, C-318/17, C-319/17, nem tették közzé, EU:C:2017:561, 17-21. pont; a Bíróság elnöke 2017. szeptember 19-i Magamadov végzése, C-438/17, nem tették közzé, EU:C:2017:723, 15-19. pont).
- 43 Az eljárás írásbeli és szóbeli szakaszának lefolytatása, valamint ítélethozatal céljából a Bíróság elnöke 2017. szeptember 26-i határozatával egyesítette a jelen ügyet a C-540/17. és C-541/17. sz. Hamed és Omar ügyekkel. Ezt az egyesítést a Bíróság elnöke 2019. május 14-i határozatával megszüntette, azzal az indokkal, hogy az említett egyesítés alapjául szolgáló kérdéseket a kérdést előterjesztő bíróság a 2019. március 19-i Ibrahim és társai ítélet (C-297/17, C-318/17, C-319/17 és C-438/17, EU:C:2019:219) kihirdetését követően visszavonta, amely időpontig a jelen ügyet, valamint a C-540/17. és a C-541/17. sz. Hamed és Omar ügyet felfüggesztették.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 44 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az AsylumG 77. §-a (1) bekezdésének első mondata alapján a kérdést előterjesztő bíróságnak az alapeljárásban hozott határozatát az e bíróság előtti legutolsó tárgyalás időpontjában, illetve tárgyalás tartása nélküli határozathozatal esetén a határozata időpontjában fennálló ténybeli és jogi helyzetre kell alapítania. Úgy tűnik tehát, hogy az említett bíróság az eljárási irányelvet átültető nemzeti rendelkezéseket fogja alkalmazni, különösen azokat, amelyek egyrészt a kérelmezővel való személyes meghallgatásra, másrészt pedig az irányelv 33. cikke (2) bekezdésének a) pontjában szereplő elfogadhatatlansági okra vonatkoznak. Az ilyen azonnali alkalmazás – ez utóbbi rendelkezés vonatkozásában is – az eljárási irányelv 52. cikkének első bekezdése értelmében megengedett a 2015. július 20. előtt benyújtott olyan kérelmek esetében, amelyek tárgyában még nem hoztak végleges határozatot, ha – mint az alapügyben is – a kérelmező számára egy másik tagállam már menekült jogállást, és nem csupán kiegészítő védelmet biztosított (lásd ebben az értelemben: 2019. március 19-i Ibrahim és társai ítélet, C-297/17, C-318/17, C-319/17 és C-438/17, EU:C:2019:219, 74. pont; 2019. november 13-i Hamed és Omar végzés, C-540/17 és C-541/17, nem tették közzé, EU:C:2019:964, 30. pont).
- 45 E körülmények között az előterjesztett kérdést úgy kell érteni, mint amely lényegében arra irányul, hogy az eljárási irányelv 14. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében azon kötelezettség megsértése, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy számára lehetőséget biztosítsanak személyes meghallgatásra az ezen irányelv 33. cikke (2) bekezdésének a) pontjára alapított, elfogadhatatlanságot megállapító határozat meghozatala előtt, nem vonja maga után e határozat megsemmisítését és az ügy eljáró hatóság elé történő visszautalását, ha e kérelmezőnek a jogorvoslati eljárásban lehetősége van előadni az említett határozatnak ellentmondó valamennyi érvét, és ezen érvek figyelembevételével sem hozható eltérő határozat.
- 46 E kérdés megválaszolása érdekében először is meg kell állapítani, hogy az eljárási irányelv egyértelműen kimondja azt a kötelezettséget, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy számára biztosítani kell a kérelme tárgyában hozott határozat meghozatala előtt a személyes meghallgatás lehetőségét.
- 47 Így az eljárási irányelv 14. cikkének (1) bekezdése – hasonlóan a 2005/85 irányelv 12. cikkének (1) bekezdése által előírtakhoz – kimondja, hogy mielőtt az eljáró hatóságok határozatot hoznak, a kérelmező számára lehetővé kell tenni, hogy nemzetközi védelem iránti kérelmét személyes meghallgatás során terjessze elő egy, a nemzeti jog értelmében a meghallgatás levezetésére jogosult személy előtt. Ez a kötelezettség, amely az ezen irányelvek II. fejezetében rögzített alapelvek és garanciák közé tartozik, érvényes mind az elfogadhatóságról szóló határozatokra, mind pedig az érdemi határozatokra.
- 48 Azt a körülményt, hogy az említett kötelezettség az elfogadhatóságról szóló határozatokra is vonatkozik, egyébként már kifejezetten megerősíti az eljárási irányelvnek „Az elfogadhatósági meghallgatás különös szabályai” című 34. cikke, amely (1) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy a tagállamok lehetővé teszik a kérelmezők számára, hogy mielőtt az eljáró hatóság határozatot hozna egy nemzetközi védelem iránti kérelem elfogadhatóságáról, kifejtsek nézeteiket az irányelv 33. cikkében említett okok sajátos körülményeikre történő alkalmazásáról, és hogy ennek érdekében személyes meghallgatást folytatnak le a kérelem elfogadhatóságának elbírálása céljából.
- 49 Abban az esetben, ha az eljáró hatóság az eljárási irányelv 33. cikke (2) bekezdésének a) pontjában szereplő ok alapján elfogadhatatlannak szándékozik minősíteni egy nemzetközi védelem iránti kérelmet, a kérelem elfogadhatóságával kapcsolatos személyes meghallgatás célja nem csupán az, hogy a kérelmezőnek alkalma legyen nyilatkozni arról, hogy egy másik tagállam ténylegesen biztosította-e nemzetközi védelmet a számára, hanem főleg az, hogy előadhassa a sajátos helyzetét jellemző

körülmények összességét, ami alapján e hatóság kizárhatja, hogy e másik tagállamnak való átadás esetén a kérelmező vonatkozásában az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód komoly veszélye állna fenn.

- 50 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az eljárási irányelv 33. cikke (2) bekezdésének a) pontjával ellentétes az, hogy valamely tagállam gyakorolja az e rendelkezéssel biztosított azon lehetőséget, hogy valamely nemzetközi védelem iránti kérelmet elfogadhatatlanként elutasítja azzal az indokkal, hogy a kérelmezőnek egy másik tagállam már biztosított ilyen védelmet, ha azok az előre látható életkörülmények, amelyekkel e kérelmező ilyen védelemben részesülő személyként ebben a másik tagállamban szembesülne, a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód komoly veszélyének tenné ki (lásd ebben az értelemben: 2019. március 19-i Ibrahim és társai ítélet, C-297/17, C-318/17, C-319/17 és C-438/17, EU:C:2019:219, 101. pont; 2019. november 13-i Hamed és Omar végzés, C-540/17 és C-541/17, nem tették közzé, EU:C:2019:964, 43. pont).
- 51 Ebben az összefüggésben a Bíróság már pontosította, hogy a Charta 4. cikke által megkövetelt különösen magas súlyossági küszöböt érik el akkor, ha a valamely tagállam hatóságai által tanúsított közöny azzal a következménnyel jár, hogy az állami támogatástól teljes mértékben függő személy – akaratától és személyes választásától függetlenül – súlyos anyagi nélkülözéssel szembesül, amelyben képtelen legalapvetőbb szükségleteit kielégíteni, mint például az étkezést, a tisztálkodást, valamint a lakhatást, és ez fizikai vagy lelki egészségének sérelmével vagy állapotának az emberi méltósággal összeegyeztethetetlen romlásával jár (2019. március 19-i Ibrahim és társai ítélet, C-297/17, C-318/17, C-319/17 és C-438/17, EU:C:2019:219, 74. pont; 2019. november 13-i Hamed és Omar végzés, C-540/17 és C-541/17, nem tették közzé, 39. pont).
- 52 Így, ha a valamely tagállam hatóságai a nemzetközi védelmet már biztosító tagállamban lévő ilyen veszély fennállásának megállapításához a kérelmező által benyújtott bizonyítékokkal rendelkeznek, e hatóságok kötelesek objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatok alapján, valamint az uniós jog által biztosított alapvető jogok védelmi szintjére tekintettel értékelni a rendszerszintű vagy általánossá vált, vagy bizonyos személyek csoportját érintő hiányosságok ténylegességét (lásd analógia útján: 2019. március 19-i Ibrahim és társai ítélet, C-297/17, C-318/17, C-319/17 és C-438/17, EU:C:2019:219, 88. pont; 2019. november 13-i Hamed és Omar végzés, C-540/17 és C-541/17, nem tették közzé, EU:C:2019:964, 38. pont). Nem zárható ki egyébként teljes mértékben, hogy valamely nemzetközi védelmet kérelmező személy bizonyítani tudja az őt jellemző olyan kivételes körülmények fennállását, amelyek azzal járnak, hogy a számára már nemzetközi védelmet biztosító tagállamnak való visszaküldés esetén ez a kérelmező – különös kiszolgáltatottsága miatt – a Charta 4. cikkével ellentétes bánásmód veszélyének lenne kitéve (lásd analógia útján: 2019. március 19-i Jawo ítélet, C-163/17, EU:C:2019:218, 95. pont).
- 53 Ebből következik, hogy az ilyen veszély értékelését azt követően kell elvégezni, hogy a kérelmezőnek lehetőséget biztosítottak az összes olyan – különösen személyes jellegű – bizonyíték benyújtására, amely alkalmas a veszély fennállásának megerősítésére.
- 54 Az eljárási irányelv 14. cikkének (1) bekezdésében és 34. cikkének (1) bekezdésében előírt, a kérelem elfogadhatóságával kapcsolatos személyes meghallgatás tehát alapvető jelentőséggel bír annak biztosítása szempontjából, hogy ezen irányelv 33. cikke (2) bekezdésének a) pontját ténylegesen teljes mértékben a Charta 4. cikkével összhangban alkalmazzák. E meghallgatás ugyanis lehetővé teszi az eljáró hatóság számára, hogy értékelje a kérelmező sajátos helyzetét, valamint kiszolgáltatottságának mértékét, valamint lehetővé teszi e hatóság számára, hogy megbizonyosodjon arról, hogy a kérelmezőt felhívták arra, hogy nyújtson be minden olyan bizonyítékot, amely alkalmas annak bizonyítására, hogy a számára már nemzetközi védelmet nyújtó tagállamba való visszaküldés az e 4. cikkel ellentétes bánásmód veszélyének tenné ki.

- 55 Másodszor meg kell állapítani, hogy az eljárási irányelv 34. cikkének (1) bekezdése pontosítja, hogy a tagállamok az irányelv 42. cikkével összhangban, csak az ismételt kérelmek esetében tehetnek kivételt azon szabály alól, amely szerint személyes meghallgatást végeznek a kérelmezővel a nemzetközi védelem iránti kérelme elfogadhatóságáról. Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapügy nem tartozik ebbe az esetkörbe.
- 56 Következésképpen harmadszor azt a kérdést kell megvizsgálni, hogy az eljáró hatóság előtti elsőfokú eljárás során az említett irányelv 14. és 34. cikkében előírt azon kötelezettség megsértésének, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy számára a személyes meghallgatás lehetőségét biztosítsák, szükségképpen maga után kell-e vonnia az elutasító határozat megsemmisítését és az ügy e hatóság elé történő visszautalását.
- 57 Mivel az eljárási irányelv nem szabályozza kifejezetten e kötelezettség megsértésének jogkövetkezményeit, azok – amint azt az észrevételeket előterjesztő valamennyi fél megjegyezte – a nemzeti jog hatálya alá tartoznak, amennyiben az e tekintetben alkalmazandó nemzeti rendelkezések azonosak azokkal, amelyek a magánszemélyeket a hasonló nemzeti jogi helyzetekben megilletik (az egyenértékűség elve), és nem teszik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd analógia útján: 2013. szeptember 10-i G. és R. ítélet, C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 58 Ami az egyenértékűség elvét illeti, meg kell állapítani, hogy nem áll a Bíróság rendelkezésére semmilyen olyan információ, amely kételyeket vetne fel az alapügyben szereplő szabályozáshoz hasonló szabályozás ezen elvvel való összeegyeztethetőségével kapcsolatban.
- 59 Ami a tényleges érvényesülés elvét, és így azt a kérdést illeti, hogy a VwVfG 46. §-ának az alapügyben szóban forgó összefüggésekre való alkalmazása gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tenné-e az eljárási irányelv által biztosított jogok gyakorlását, meg kell állapítani, hogy azon körülmény, hogy az uniós jogalkotó ezen irányelv keretében úgy döntött, hogy egyrészt egyértelmű és kifejezett kötelezettséget ír elő a tagállamok számára, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy számára a személyes meghallgatás lehetőségét biztosítsák a kérelméről való határozathozatal előtt, másrészt pedig az e kötelezettség alóli kivételek kimerítő felsorolását írja elő, az uniós jogalkotó által az ilyen személyes meghallgatásnak a menekültügyi eljárás szempontjából tulajdonított alapvető fontosságról tanúskodik.
- 60 Azon körülmény továbbá, hogy az eljárási irányelv 14. cikkének (1) bekezdése és 34. cikkének (1) bekezdése alapján a személyes meghallgatás lehetőségét a kérelmező számára az elsőfokú eljárás során biztosítani kell, mielőtt az eljáró hatóság a kérelméről határozatot hozna, ezen elsőfokú eljárástól kezdve arra irányul, hogy pontosan felismerjék e kérelmező nemzetközi védelem iránti igényét az érintett tagállamban, ami – amint azt ezen irányelv (18) és (22) preambulumbekkezdése hangsúlyozza – e tagállamnak és az említett kérelmezőnek egyaránt érdekében áll, mivel segíti különösen a gyorsaságra vonatkozó célt.
- 61 Ezen összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy az eljárási irányelv különbséget tesz egyfelől az „eljáró hatóság”, amelyet 2. cikkének f) pontjában úgy határoz meg, mint egy „kvázi bírói testület vagy közigazgatási szerv, amely a tagállamban a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálására és annak tárgyában elsőfokú határozat meghozatalára hatáskörrel rendelkezik”, és másfelől a 46. cikkében szereplő, a jogorvoslati eljárásban eljáró „bíróság” között. Ezen irányelv (16) és (22) preambulumbekkezdéséből, 4. cikkéből, valamint általános rendszeréből kitűnik továbbá, hogy az említett irányelv által megállapított közös eljárások lényeges szakasza a nemzetközi védelem iránti kérelem olyan közigazgatási szerv vagy kvázi bírói testület általi megvizsgálása, amely megfelelő eszközökkel és e területen szakképzett személyzettel rendelkezik (2018. július 25-i Alheto ítélet, C-585/16, EU:C:2018:584, 103. és 116. pont).

- 62 A Bíróságnak ugyanakkor már volt alkalma megállapítani, hogy a jogorvoslat keretében mind a tények, mind a jogi szempontok teljes körű és *ex nunc* vizsgálatának az eljárási irányelv 46. cikkének (3) bekezdésében megállapított követelménye a nemzetközi védelem iránti kérelem ezen irányelv 33. cikkének (2) bekezdésében hivatkozott elfogadhatatlansági okaira is vonatkozhat, amennyiben a nemzeti jog ezt lehetővé teszi. Abban az esetben, ha a jogorvoslatot elbíráló bíróság szándékában áll megvizsgálni egy olyan elfogadhatatlansági okot, amelyet az eljáró hatóság nem vizsgált meg, e bíróságnak meg kell hallgatnia a kérelmezőt annak érdekében, hogy lehetővé tegye számára, hogy az említett oknak a sajátos helyzetére való alkalmazhatóságára vonatkozó véleményét személyesen, az általa értett nyelven kifejtthesse (2018. július 25-i Alheto ítélet, C-585/16, EU:C:2018:584, 130. pont).
- 63 Ebből szükségszerűen az következik, hogy főszabály szerint abban az esetben is lehetséges, hogy a jogorvoslatot elbíráló bíróság meghallgatja a kérelmezőt az eljárási irányelv 33. cikkének (2) bekezdésében szereplő egyik elfogadhatatlansági oknak a sajátos helyzetére való alkalmazhatóságáról, ha a megtagadó határozat ezen az okon alapult, de az eljáró hatóság előzetesen nem biztosított lehetőséget a kérelmezőnek arra, hogy ezzel kapcsolatban személyes meghallgatáson meghallgassák.
- 64 E tekintetben azonban meg kell állapítani, hogy az eljárási irányelv 14. és 34. cikke által a kérelmezőnek biztosított azon jog, hogy a személyes meghallgatás során kifejtthesse az ilyen elfogadhatatlansági ok sajátos helyzetére való alkalmazhatóságával kapcsolatos álláspontját, olyan különleges garanciákkal párosul, amelyek e jog tényleges érvényesülését hivatottak biztosítani.
- 65 Így az eljárási irányelv 15. cikkének (2) és (3) bekezdéséből kitűnik, hogy a személyes meghallgatást olyan körülmények között kell lefolytatni, amelyek biztosítják a megfelelő titoktartást, és lehetővé teszik a kérelmező számára kérelme valamennyi indokának ismertetését. Ami különösen ez utóbbi pontot illeti, ezen irányelv 15. cikke (3) bekezdésének a) pontja kötelezi a tagállamokat annak biztosítására, hogy a meghallgatást végző személy képes legyen a kérelem háttérében álló személyes és általános körülmények figyelembevételére, ideértve a kérelmező kulturális gyökereit, nemét, szexuális irányultságát, nemi azonosságát vagy kiszolgáltatott helyzetét is. Az említett irányelv 15. cikke (3) bekezdésének b) pontja pedig megköveteli, hogy a tagállamok lehetőség szerint biztosítsák, hogy a kérelmezőt azonos nemű személy hallgassa meg, amennyiben ezt kéri, kivéve ha ezen kérés oka nem az, hogy a kérelmezőnek nehézséget jelentene kérelmének indokolását érthető módon előadni. Ezenkívül ugyanezen irányelv 15. cikke (3) bekezdésének c) pontja arra kötelezi a tagállamokat, hogy olyan tolmácsot válasszanak, amely képes biztosítani a kérelmező és a meghallgatást végző személy közötti megfelelő kommunikációt, mégpedig a kérelmezőnek az eljárási irányelv 12. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt azon jogának érvényesítése érdekében, hogy szükség esetén ilyen tolmács szolgáltatásait vehesse igénybe az érveinek ismertetéséhez. Ez utóbbi irányelv 15. cikke (3) bekezdésének e) pontja arra kéri a tagállamokat, hogy biztosítsák, hogy a kiskorúakkal végzett meghallgatások gyermekbarát módon történjenek.
- 66 Amint arra a főtanácsnok indítványának 106., 109. és 115. pontjában lényegében rámutatott, az a körülmény, hogy az uniós jogalkotó az eljárási irányelv 14. és 34. cikkében nem szorítkozott annak a kötelezettségnek a kimondására, hogy a kérelmező számára biztosítani kell a személyes meghallgatás lehetőségét, hanem amellettt döntött, hogy azonkívül a tagállamok számára különös és részletes szabályokat ír elő e meghallgatás lefolytatásának módját illetően, azt bizonyítja, hogy alapvető fontosságot tulajdonít nemcsak az ilyen meghallgatás végzésének, hanem azon feltételeknek is, amelyek mellett azt le kell folytatni, és amelyeknek a tiszteletben tartása előfeltételét képezi a menedékjog iránti kérelem elfogadhatatlanságát megállapító határozat érvényességének.
- 67 Egyébiránt ezen irányelv (29) és (32) preambulumbekkezdéséből az következik, hogy az ilyen feltételek célja többek között az arról való meggyőződés, hogy minden kérelmező nemére és sajátos helyzetére tekintettel megfelelő eljárási garanciákat élvez. A kérelmező sajátos helyzetére tekintettel és esetről esetre kell tehát meghatározni az említett feltételek közül azokat, amelyek rá alkalmazandók.

- 68 E körülmények között összeegyeztethetetlen lenne az eljárási irányelv, különösen annak 14., 15. és 34. cikkének tényleges érvényesülésével, ha a jogorvoslatot elbíráló bíróság – anélkül, hogy ő maga meghallgatná a kérelmezőt az adott ügyben alkalmazandó alapvető feltételek és garanciák tiszteletben tartása mellett – helybenhagyhatná az eljáró hatóság által azon kötelezettség megsértésével hozott határozatot, hogy a kérelmező számára lehetőséget biztosítson a nemzetközi védelem iránti kérelmével kapcsolatos személyes meghallgatásra.
- 69 Amint ugyanis arra a főtanácsnok az indítványának 103. pontjában lényegében rámutatott, ilyen meghallgatás hiányában a kérelmezőnek a személyes meghallgatáshoz való joga olyan körülmények között, amelyek megfelelően biztosítják a titoktartást, és amelyek lehetővé teszik számára, hogy ismertesse a kérelme valamennyi indokát, ideértve az annak elfogadhatóságát alátámasztó tényezőket is, a menekültügyi eljárás egyetlen szakaszában sem lenne biztosítva, ami azt jelentené, hogy semmissé válna egy olyan garancia, amelyet az uniós jogalkotó alapvetőnek tekintett ezen eljárás keretében.
- 70 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából kétségtől kitűnik, hogy a védelemhez való jog megsértése főszabály szerint csak abban az esetben vonja maga után a szóban forgó közigazgatási eljárás végén hozott határozat megsemmisítését, ha e szabálytalanság hiányában az eljárás eltérő eredményre vezethetett volna (lásd: 2013. szeptember 10-i G. és R. ítélet, C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ez az ítélkezési gyakorlat azonban nem ültethető át az eljárási irányelv 14., 15. és 34. cikkének megsértésére. Egyrészt ugyanis ezek kötelező jelleggel írják elő a tagállamok azon kötelezettségét, hogy biztosítsák a kérelmező számára a személyes meghallgatás lehetőségét, valamint különös és részletes szabályokat e meghallgatás lefolytatásának módjára vonatkozóan. Másrészt az ilyen szabályok az arról való meggyőződést célozzák, hogy a kérelmezőt felkérték arra, hogy az e meghallgatásért felelős hatósággal együttműködve nyújtson be minden releváns bizonyítékot a nemzetközi védelem iránti kérelme elfogadhatóságának és adott esetben megalapozottságának értékeléséhez, ami – amint az az előző pontban megállapításra került – e meghallgatásnak elsődleges jelentőséget tulajdonít az e kérelem vizsgálatára irányuló eljárásban (lásd analógia útján: 2020. május 14-i NKT Verwaltung és NKT kontra Bizottság ítélet, C-607/18 P, nem tették közzé, EU:C:2020:385, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 71 A kérdést előterjesztő bíróság ezzel kapcsolatos kérdéseit figyelembe véve hozzá kell tenni, hogy a meghallgatás hiányának orvoslásához nem lehet elegendő sem a kérelmező azon lehetősége, hogy jogorvoslati kérelmében írásban ismertetheti a védelem iránti kérelmére vonatkozóan hozott elfogadhatatlansági határozat érvényességét vitató körülményeket, sem az eljáró hatósággal és a jogorvoslatot elbíráló bírósággal szemben a nemzeti jog által támasztott azon kötelezettség, hogy hivatalból vizsgálja meg az összes releváns tény. Ezenkívül, noha azon tény, hogy az eljárási irányelv 33. cikkének (2) bekezdésében foglalt elfogadhatatlansági okokat a nemzeti jogba átültető rendelkezés mérlegelési mozgásteret biztosít az eljáró hatóság számára annak kapcsán, hogy az adott esetben alkalmazza-e valamely okot, kétségtől szükségessé teheti az ügy e hatóság elé történő visszautalását, az ilyen mérlegelési mozgástér német jogban való hiánya önmagában nem igazolhatja az említett irányelv által így kialakított meghallgatáshoz való jog gyakorlásának a kérelmezőtől való megtagadását. Amint ugyanis az a jelen ítélet 56–66. pontjából következik, az első fokon eljáró hatóság előtti személyes meghallgatás hiányában csak akkor biztosítható a meghallgatáshoz való jog hatékony jellege az eljárás későbbi szakaszában, ha ilyen meghallgatásra az e hatóság által hozott elfogadhatatlanságot megállapító határozattal szembeni jogorvoslat tárgyában eljáró bíróság előtt és az eljárási irányelvben előírt valamennyi feltétel tiszteletben tartása mellett kerül sor.
- 72 A jelen esetben a kérdést előterjesztő bíróság által a Bíróság felvilágosításkérésére adott válaszból kitűnik, hogy azon kötelezettség megsértése esetén, amely szerint az eljáró hatóság előtti elsőfokú eljárás során biztosítani kell a kérelmező számára a személyes meghallgatás lehetőségét, a német jog nem biztosítja szisztematikusan a kérelmezőnek a jogorvoslati eljárás keretében történő személyes meghallgatáshoz való jogát. Ezenkívül, továbbra is e válasz szerint, jóllehet a nemzeti rendelkezések uniós joggal összhangban álló értelmezése és alkalmazása révén minden kérelmező számára biztosítani

lehet az ilyen meghallgatást, az eljárási irányelv 15. cikke által a személyes meghallgatásra vonatkozóan előírt összes feltétel tiszteletben tartása a nemzeti bírósági eljárás szabályai miatt nem biztosítható a jogorvoslatot elbíráló bíróság előtti meghallgatás során.

- 73 Végző soron a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az alapeljárás keretében biztosították-e vagy megadható-e még a lehetőség M. Addisnak arra, hogy az alapügyre alkalmazandó alapvető feltételek és garanciák teljes mértékű tiszteletben tartása mellett meghallgassák, annak érdekében, hogy lehetővé tegyék számára, hogy az ezen irányelv 33. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerinti oknak a személyes helyzetére való alkalmazhatóságára vonatkozó véleményét személyesen, az általa ismert nyelven kifejtthesse. Abban az esetben, ha e bíróság úgy ítéli meg, hogy ez a lehetőség nem biztosítható az érdekelt számára a jogorvoslati eljárás keretében, e bíróságnak meg kell semmisítenie a megtagadó határozatot, és vissza kell utalnia az ügyet az eljáró hatóság elé.
- 74 A fenti megfontolások összességéből következik, hogy az eljárási irányelv 14. és 34. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében azon kötelezettség megsértése, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy számára lehetőséget biztosítsanak a személyes meghallgatásra az ezen irányelv 33. cikke (2) bekezdésének a) pontjára alapított, elfogadhatatlanságot megállapító határozat meghozatala előtt, nem vonja maga után e határozat megsemmisítését és az ügynek az eljáró hatóság elé történő visszautalását, kivéve, ha e szabályozás lehetővé teszi e kérelmező számára az ilyen határozattal szembeni jogorvoslati eljárás keretében az említett határozat ellen szóló valamennyi érve személyesen, az említett irányelv 15. cikkében megállapított, alkalmazandó alapvető feltételek és garanciák tiszteletben tartása mellett történő meghallgatás során való kifejtését, és ha ezen érvek figyelembevételével sem hozható eltérő határozat.

A költségekről

- 75 Mivel ez az eljárás az alapügyben részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

A nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 14. és 34. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében azon kötelezettség megsértése, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy számára lehetőséget biztosítsanak a személyes meghallgatásra az ezen irányelv 33. cikke (2) bekezdésének a) pontjára alapított, elfogadhatatlanságot megállapító határozat meghozatala előtt, nem vonja maga után e határozat megsemmisítését és az ügynek az eljáró hatóság elé történő visszautalását, kivéve, ha e szabályozás lehetővé teszi e kérelmező számára az ilyen határozattal szembeni jogorvoslati eljárás keretében az említett határozat ellen szóló valamennyi érve személyesen, az említett irányelv 15. cikkében megállapított, alkalmazandó alapvető feltételek és garanciák tiszteletben tartása mellett történő meghallgatás során való kifejtését, és ha ezen érvek figyelembevételével sem hozható eltérő határozat.

Aláírások